

**Metodologia de Recerca Aplicada en Psicologia  
Clínica i de la Salut**

Codi: 43873

Crèdits: 9

| Titulació                                           | Tipus | Curs | Semestre |
|-----------------------------------------------------|-------|------|----------|
| 4316222 Recerca en Psicologia Clínica i de la Salut | OB    | 0    | 1        |

**Professor de contacte**

Nom: Mariona Portell Vidal

Correu electrònic: Mariona.Portell@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

**Altres indicacions sobre les llengües**

Si hi ha estudiants amb dificultats per entendre la llengua catalana, la docència es farà en espanyol.

**Equip docent**

José María Losilla Vidal

Rosario Granero Pérez

**Prerequisits**

No hi ha prerequisits per cursar aquest mòdul.

**Objectius**

L'objectiu d'aquest mòdul és que l'estudiant adquireixi els coneixements necessaris per dur a terme el disseny d'una investigació empírica o teòrica en l'àmbit de la psicologia clínica i de la salut, així com per aplicar el mètode científic a la pràctica professional.

S'aprèn a formular preguntes rellevants, a definir adequadament objectius i hipòtesis de recerca, i a discriminar quins mètodes i dissenys d'investigació són més adequats en funció d'aquests objectius i hipòtesis. Es presenten també els diferents tipus de mostreig que s'apliquen en la investigació en psicologia clínica i de la salut, així com el càlcul de la grandària mostral mínima per aconseguir una determinada precisió estadística.

Així mateix, es desenvolupen les habilitats relatives a la gestió, anàlisi i interpretació de les dades, i també les relacionades amb la recerca, selecció, lectura crítica i síntesi de la informació rellevant per dur a terme investigacions i actuar professionalment.

Finalment, els estudiants aprenen a identificar i a discutir les implicacions sanitàries, metodològiques i tècniques de la investigació, així com les seves repercussions sobre l'actuació professional i sobre el progrés del coneixement científic.

## Competències

- Analitzar de forma crítica les teories, models i mètodes més actuals d'investigació psicològica en l'àmbit de la psicologia clínica i de la salut.
- Analitzar les dades i interpretar els resultats de recerques en psicologia clínica i de la salut.
- Aplicar els principis ètics rellevants i actuar d'acord al codi deontològic de la professió en la pràctica de la recerca científica.
- Buscar informació en la literatura científica utilitzant els canals apropiats i integrar aquesta informació per plantejar i contextualitzar un tema de recerca.
- Dissenyar, planificar i implementar projectes d'investigació psicològica aplicada en l'àmbit de la psicologia clínica i de la salut.
- Plantejar qüestions de recerca en psicologia clínica i de la salut rellevants i noves en funció de la bibliografia consultada.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Utilitzar terminologia científica per argumentar els resultats de la recerca en el context de la producció científica, per comprendre i interactuar eficaçment amb altres professionals.

## Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els principis ètics rellevants i actuar d'acord al codi deontològic de la professió en la pràctica de la recerca científica.
2. Buscar informació en la literatura científica utilitzant els canals apropiats i integrar aquesta informació per plantejar i contextualitzar un tema de recerca.
3. Fer l'anàlisi descriptiva d'un estudi amb metodologia quantitativa i interpretar els resultats i presentar-los en forma de taules i gràfics.
4. Fer un disseny amb metodologia qualitativa o mixta.
5. Fer un disseny amb metodologia quantitativa que inclogui la preparació de la base de dades i la creació de les variables que permetin contestar les preguntes de recerca.
6. Fer una revisió sistemàtica per sintetitzar la millor evidència científica disponible.
7. Identificar qüestions rellevants en psicologia clínica i de la salut que requereixin clarificació científica.
8. Plantejar els objectius i la pregunta de recerca i formular hipòtesis sobre una recerca en psicologia clínica i de la salut.
9. Portar a terme la lectura crítica d'una publicació científica a partir de la qualitat metodològica del disseny de recerca utilitzat i de la rellevància científica i pràctica dels seus resultats o aportacions.
10. Preparar la matriu de dades, depurant-la i creant les variables generades necessàries, per portar a terme l'anàlisi descriptiva d'un estudi amb metodologia quantitativa.
11. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
12. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
13. Reconèixer les recerques i els temes d'estudi en psicologia clínica i de la salut en què és més adequat portar a terme la recerca amb mètodes qualitius o mixtos.
14. Reconèixer les recerques i els temes d'estudi en psicologia clínica i de la salut en què és més adequat portar a terme la recerca amb mètodes quantitius.
15. Utilitzar terminologia científica per argumentar els resultats de la recerca en el context de la producció científica, per comprendre i interactuar eficaçment amb altres professionals.

## Continguts

- Mètodes, dissenys i tècniques d'investigació aplicats a l'àmbit de la psicologia clínica i de la salut.
- Habilitats de lectura crítica i avaluació de la qualitat metodològica de les publicacions científiques.
- Recerques documentals sistemàtiques i extracció d'evidències científiques.

- Anàlisi de dades i interpretació de resultats.
- Indicadors de l'eficàcia, efectivitat i eficiència de les intervencions.
- Tipus de mostatge i càlcul de la mida mostral.
- Gestió de dades.

## Metodologia

En aquest mòdul és combinen tècniques didàctiques tradicionals amb altres recursos orientats a fomentar l'aprenentatge significatiu.

## Activitats formatives

| Títol                                                                                                   | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|---------------------------------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>                                                                                 |       |      |                                                   |
| Exposicions i activitats a l'aula                                                                       | 51,25 | 2,05 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 |
| <b>Tipus: Supervisades</b>                                                                              |       |      |                                                   |
| Tutoria                                                                                                 | 11,25 | 0,45 | 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10                              |
| <b>Tipus: Autònomes</b>                                                                                 |       |      |                                                   |
| Lectura de textos i articles, resums conceptuals, preparació i realització de treballs, estudi personal | 157,5 | 6,3  | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 |

## Avaluació

En aquest mòdul pretenem que l'avaluació compleixi una funció pedagògica i no només acreditativa, i totes les evidències es programen de manera que puguin tenir el corresponent retorn formatiu.

A continuació, indiquem el tipus d'evidències que el/la estudiant haurà d'aportar i el seu pes en la qualificació final (el número associat a cada evidència es correspon amb la seqüència que ocupa a l'avaluació continuada)

.

Proves escrites i participació en activitats programades (pes a la nota final: 55%):

- Evidència 1. Prova escrita individual. Continguts: Mètodes, dissenys i tècniques d'investigació aplicats. Habilitats de lectura crítica i avaluació de la qualitat metodològica. Permet obtenir fins a 2 punts.
- Evidència 3. Proves escrita individual. Continguts: Anàlisi de dades, descriptiva. Permet obtenir fins a 1,5 punts.
- Evidència 6. Prova escrita individual. Continguts: Inferència estadística, mostatge, anàlisi bivariant, i indicadors d'eficàcia, eficiència i efectivitat d'intervencions. Permet obtenir fins a 2 punts.

Lliurament i defensa oral de treballs i informes (pes a la nota final: 45%):

- Evidència 2. Prova virtual individual de lliurament obligatori. Continguts: Revisions sistemàtiques i meta-anàlisis. Permet obtenir fins a 0,5 punts.
- Evidència 4. Prova virtual individual de lliurament obligatori. Continguts: Documentació científica. Permet obtenir fins a 0,5 punts.
- Evidència 5. Prova virtual individual de lliurament obligatori. Continguts: Gestió de dades i Stata. Permet obtenir fins a 1 punt.
- Evidència 7. Lliurament i defensa oral de l'anàlisi d'un article. Continguts: Mètodes, dissenys i tècniques d'investigació aplicats. Habilitats de lectura crítica i avaluació de la qualitat metodològica. Permet obtenir fins a 2,5 punts.

**Estudiant "avaluable":** un/a estudiant es considera avaluable quan hagi presentat evidències d'aprenentatge amb un pes major o igual a 4 punts; en cas contrari constarà en actes com a "no avaluable".

**Mòdul superat:** un/a estudiant ha superat el mòdul quan ha obtingut una qualificació mínima de 5 punts i almenys ha obtingut 0,5 punts a l'evidència 3, 0,75 punts a l'evidència 6 i 1,75 punts procedents de les evidències 1 i 7 sumades.

**Reavaluació:** L'avaluació d'aquest mòdul es realitza de forma continuada i té una clara funció formativa; amb aquesta intenció s'inclou la reavaluació dins del desenvolupament normal del curs. Durant el curs, els/les estudiants podran aportar noves evidències d'aprenentatge d'aquelles en les què no assoleixin el mínim establert en el criteri de superació del mòdul (0,5 punts a l'evidència 3, 0,75 punts a l'evidència 6, 1,75 punts sumant les evidències 1 i 7 i lliurament obligatori de les evidències 2, 4 i 5). Un cop tancada l'avaluació continua els/les estudiants que no superin el mòdul i tinguin una qualificació major o igual a 4 punts es podran presentar a una prova global de reavaluació. La qualificació màxima que es podrà obtenir a la prova global de reavaluació és de 6 punts.

## Activitats d'avaluació

| Títol                                                                                                                  | Pes       | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|------|----------------------------------|
| EV1. Prova escrita: Mètodes, dissenys, lectura crítica i avaluació de la recerca (part 1).                             | 2 punts   | 1     | 0,04 | 1, 2, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15 |
| EV2. Prova virtual: Revisions sistemàtiques i meta-anàlisis.                                                           | 0,5 punts | 0     | 0    | 6, 9, 11, 12, 15                 |
| EV3. Prova escrita: Anàlisi de dades (part 1).                                                                         | 1,5 punts | 1     | 0,04 | 3, 10, 11, 12, 15                |
| EV4. Prova virtual: Documentació científica.                                                                           | 0,5 punts | 0     | 0    | 2, 11, 12, 15                    |
| EV5. Prova virtual: Gestió de dades i Stata.                                                                           | 1 punt    | 0     | 0    | 5, 10, 11, 12                    |
| EV6. Prova escrita: Anàlisi de dades (part 2).                                                                         | 2 punts   | 1     | 0,04 | 1, 3, 10, 11, 12, 15             |
| EV7. Lliurament i defensa oral de l'anàlisi d'un article: Mètodes, dissenys, lectura crítica i avaluació de la recerca | 2,5 punts | 2     | 0,08 | 1, 4, 8, 11, 12, 13, 15          |

## Bibliografia

Altman, D. G., Schulz, K. F., Moher, D., Egger, M., Davidoff, F., Elbourne, D., . . . Lang, T. (2001). The revised CONSORT statement for reporting randomized trials: explanation and elaboration. *Annals of Internal Medicine*, 134(8), 663-694.

American Psychological Association (2010). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: Author.

American Psychological Association Publications and Communications Board Working Group on Journal Article Reporting Standards (2008). Reporting standards for research in psychology. Why do we need them? What might they be? *American Psychologist*, 63(9), 839-851.

APA Presidential Task Force on Evidence-Based Practice. (2006). Evidence-based practice in psychology. *American Psychologist*, 61, 271-285.

Atkins D.C., Bedics J.D., McGlinchey J.B., & Beauchaine T.P. (2005). Assessing clinical significance: does it matter which method we use? *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(5)5, 982-989. doi: 10.1037/0022-006X.73.5.982

Biemer, P.P., Groves, R.M., Lyber, L.E., Mathiowetz, N.A. & Sudman, S. (Eds.) (2004). *Measurement errors in surveys*. New York: Wiley.

Botella, J. & Sánchez Meca, J. (2015). *Meta-análisis en ciencias sociales y de la salud*. Madrid: Síntesis.

Botella-Ausina J., Suero-Suñe M., & Ximénez-Gómez C. (2012). *Análisis de datos en Psicología I*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Cea D'Ancona, M.A. (2005). *Métodos de encuesta*. Madrid: Síntesis.

Chacón-Moscoso, S., Sanduvete, S., Portell, M., & Anguera, M.T. (2013). Reporting a program evaluation: Needs, program plan, intervention, and decisions. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 13 (1), 58-60.

Chacón-Moscoso, S., Sanduvete-Chaves, S., & Sánchez-Martín, M. (2016). The development of a checklist to enhance methodological quality in intervention programs. *Frontiers in Psychology*, 7:1811. doi:10.3389/fpsyg.2016.01811

Des Jarlais, D. C., Lyles, C., Crepaz, N., & the TREND group (2004). Improving the reporting quality of nonrandomized evaluations of behavioral and public health interventions: The TREND statement. *American Journal of Public Health*, 94(3), 361-366.

Guardia-Olmos J., Freixa-Blanchart M., Però-Cebollero M., & Turbany-Oset J. (2010). *Análisis de Datos en Psicología (2a Ed)*. Madrid: Delta publicaciones.

Higgins, J. P. T., Green, S., & Cochrane Collaboration. (2008). *Cochrane handbook for systematic reviews of interventions*. Chichester, England; Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell.

Higgins, J. P. T. & Green, S. (Eds.) (2011). *Cochrane handbook for systematic reviews of interventions Version 5.1.0*. The Cochrane Collaboration. Disponible a: [www.cochrane-handbook.org](http://www.cochrane-handbook.org). Versió española disponible a: <http://www.cochrane.es/?q=es/node/269>

Jacobson N, & Truax P. (1991). Clinical significance: a statistical approach to defining meaningful change in psychotherapy research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59 (1), 12-19. doi:10.1037/0022-006x.59.1.12.

Jarde, A., Losilla, J. M., Vives, J., & Rodrigo, M. F. (2013). Q-Coh: A tool to screen the methodological quality of cohort studies in systematic reviews and meta-analyses. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 13(2), 138-146.

Kazdin A.E. (1999). The meanings and measurement of clinical significance. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 67(3), 332-339.

Liberati, A., Altman, D. G., Tetzlaff, J., Mulrow, C., Gotzsche, P. C., Ioannidis, J. P. A., ... Moher, D. (2009). The PRISMA statement for reporting systematic reviews and meta-analyses of studies that evaluate healthcare interventions: explanation and elaboration. *BMJ*, 339. doi:10.1136/bmj.b2700

Martínez Martín, V.C. (2004). *Diseño de encuestas de opinión*. Madrid: Ra-Ma.

Martínez-Arias R, Castellanos-López MA, & Chacón-Gómez JC. (2015). *Análisis de Datos en Psicología y Ciencias de la Salud. Volumen I: Exploración de Datos y fundamentos*. Madrid: EOS Universitaria.

Martínez-Arias R, Castellanos-López MA, & Chacón-Gómez JC. (2015). *Análisis de Datos en Psicología y Ciencias de la Salud. Volumen II: Inferencia Estadística*. Madrid: EOS Universitaria.

Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & The PRISMA Group. (2009). Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *PLoS Med*, 6(7), e1000097. doi:10.1371/journal.pmed.1000097

Páez D., Echeburua E., & Borda M. (1993). Evaluación de la eficacia de los tratamientos psicológicos: una propuesta metodológica. *Revista de Psicología General y Aplicada*, 46(2), 187-198.

Pardo A., Ruiz M.A., & San Martín R. (2009). *Análisis de datos en ciencias sociales y de la salud (I)*. Madrid: Editorial Síntesis.

Pardo A., & San Martín R. (2010). *Análisis de datos en ciencias sociales y de la salud (II)*. Madrid: Editorial Síntesis.

Portell, M. & Vives, J. (2014). *Introducció als dissenys experimentals, quasi-experimentals i ex post facto*. Sèrie Materials #229. Bellaterra: Servei de Publicacions UAB.

Portell, M., Anguera, M.T., Hernández-Mendo, A., & Jonsson, G. (2015). Quantifying biopsychosocial aspects in everyday contexts: an integrative methodological approach from the behavioral sciences. *Psychology Research and Behavior Management*, 8, 153-160.

Portell, M., Anguera, M.T., Chacón-Moscoso, S., & Sanduvete-Chaves, S. (2015). Guidelines for reporting evaluations based on observational methodology. *Psicothema*, 27(3), 283-289.

Pluye, P., Gagnon, M.P., Griffiths, F., & Johnson-Lafleur, J. (2009). Ascoring system for appraising mixed methods research, and concomitantly appraising qualitative, quantitative and mixed methods primary studies in mixed studies reviews. *Int. J. Nurs. Stud.* 46, 529-546. doi:10.1016/j.ijnurstu.2009.01.009

Ryan R., Hill S., Broclain D., Horey D., Oliver S., & Pictor M. (2013). *Cochrane Consumers and Communication Review Group. Study Design Guide*. Retrieved from: [http://cccr.org.uk/sites/cccr.org.uk/files/public/uploads/Study\\_design\\_guide2013.pdf](http://cccr.org.uk/sites/cccr.org.uk/files/public/uploads/Study_design_guide2013.pdf)

Sánchez-Meca, J., & Botella, J. (2010). Revisiones sistemáticas y meta-análisis: herramientas para la práctica profesional. *Papeles del Psicólogo*, 31(1), 7-17.

Schulz, K. F., Altman, D. G., Moher, D., & CONSORT Group (2010). CONSORT 2010 Statement: Updated guidelines for reporting parallel group randomised trials. *BMJ*, 340, 698-702.

StataCorp. (2015). *Stata Statistical Software: Release 14*. College Station, TX: StataCorp LP.

Sterne, J.A.C., Hernán, M.A., Reeves, B.C., Savovic, J., Berkman, N.D., Viswanathan, M. ... Higgins, J.P.T. (2016). ROBINS-I: a tool for assessing risk of bias in non-randomised studies of interventions. *BMJ*, 355. doi: 10.1136/bmj.i4919.

Stone, A. A., & Shiffman, S. (2002). Capturing momentary, self-report data: a proposal for reporting guidelines. *Annals of Behavioral Medicine*, 24(3), 236-243.

Silva, L.C. (2000). *Diseño razonado de muestras y captación de datos para la investigación sanitaria*. Madrid: Díaz de Santos.

Valentine, J. C., & Cooper, H. (2008). A systematic and transparent approach for assessing the methodological quality of intervention effectiveness research: The study Design and Implementation Assessment Device (study DIAD). *Psychological Methods*, 13(2), 130-149.

von Elm, E., Altman, D.G., Egger, M., Pocock, S.J., Gøtzsche, P.C., & Vandenbroucke, J.P. (2007). The strengthening of reporting of observational studies in epidemiology (STROBE) statement: Guidelines for reporting observational studies. *PLOS Medicine*, 4(10), e296.